

KÚRIA

Knk.IV.37.504/2013/2.szám

A Kúria a dr. Sobor Dávid ügyvéd által képviselt É. I. M-nak az Országos Választási Bizottság országos népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítése tárgyában meghozott 79/2013. (VII.9.) számú határozata ellen benyújtott kifogása alapján az alulírott helyen és napon - nemperes eljárásban - meghozta a következő

v é g z é s t:

A Kúria az Országos Választási Bizottság 79/2013. (VII.9.) számú határozatát megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja.

A Kúria elrendeli végzésének a Magyar Közlönyben való közzétételét.

A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

1. 2013. június 16-án aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtották be az Országos Választási Bizottsághoz az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. §-a szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy a gyógyíthatatlan halálos betegségben szenvedő felnőtt korúak orvosi segítséggel vethessenek véget az életüknek?”

Az Országos Választási Bizottság a 79/2013. (VII.9.) számú határozatával (a továbbiakban: OVB határozat) az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát hitelesítette.

2. É. I. M. (a továbbiakban: indítványozó) az OVB határozat ellen - a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (új Ve.) 349. § (1) bekezdés c) pontja szerint alkalmazandó - a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 130. § (1) bekezdése (a továbbiakban: Ve.) alapján - az abban foglalt határidőn belül - kifogást nyújtott be, s kérte az OVB határozat megsemmisítését.

2.1. Az indítványozó véleménye szerint az OVB határozat olyan kérdést hitelesített, amely az érdemi elbírálásra alkalmatlan. A népi kezdeményezésben szereplő kérdés ugyanis nem utal az

Knk.IV.37.504/2013/2.szám

Országgyűlés - Nsztv. 1. § (1) bekezdésében megfogalmazott - szerepére, hanem azt tükrözi, hogy kellő számú aláírás esetén a kérdésről a választópolgárok népszavazás során dönthetnek.

2.2. Az indítványozó szerint - másrészt - a kérdés nem értelmezhető megfelelően ezért a népi kezdeményezés Nsztv. 17. §-ában foglalt követelményei nem állnak fenn. Az indítványozó részletesen kifejtette, hogy mind a „gyógyíthatatlan betegség”, mind a „felőtt korúak”, mind pedig „az orvosi segítséggel vethessenek véget életüknek” kérdésben szereplő mondatrészek nem felelnek meg a pontosság és az egyértelműség követelményének. A kérdés megtévesztő, mert azt a látszatot kelti, hogy a betegek részére alanyi jogot keletkeztet az orvosi magatartás követelésére.

2.3. Végül az indítványozó úgy ítélte meg, hogy az aláírásgyűjtő íven feltett kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, így az Nsztv. 18. § a) pontjába ütközik. Sem az Alaptörvény, sem pedig az Emberi Jogok Európai Egyezménye alapján nincs hatásköre az Országgyűlésnek az emberi élet elvételét célzó döntést hozni.

II.

A kifogás az alábbiak szerint megalapozott.

1. A Kúria a Knk.37.145/2013/3. számú és a Knk.37.146/2013/2. számú határozataiban rögzítette: Az Alaptörvény 2012. január 1-ei hatálybalépését követően megszűnt az országos népi kezdeményezés alkotmányos hivatkozási alapja, az Alaptörvény csak az országos népszavazásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza (8. cikk). Az Alaptörvény szabadság és felelősség címet viselő fejezet XXIII. cikk (7) bekezdése a népszavazáshoz való jogot fogalmazza meg, népi kezdeményezésről nem szól.

Az országos népi kezdeményezés jogintézménye törvényi szinten nyert rögzítést, egyrészt az Nsztv., másrészt a Ve. tartalmaz erre vonatkozó rendelkezéseket. Az alkotmányi környezet változásával a népi kezdeményezés hivatkozási forrása (szabályozási szintje) elvált a népszavazás jogintézményétől.

2. Az Nsztv. 1. § (1) bekezdése értelmében országos népi kezdeményezést legalább 50 000 választópolgár nyújthat be. Az országos népi kezdeményezés arra irányulhat, hogy az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó kérdést az Országgyűlés tűzze a napirendjére. Az országos népi kezdeményezésben megfogalmazott kérdést az Országgyűlés köteles megtárgyalni. A népi kezdeményezés természetéből adódik, hogy az Országgyűlés nem köteles a kezdeményezésben szereplő kérdés/állítás tartalmának megfelelő döntést hozni (ilyen tartalmú törvényt alkotni), kötelezettsége pusztán a kérdés napirendre tűzésére és megtárgyalására terjed ki. Ezzel szemben az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdése szerint érvényes és eredményes országos népszavazás során hozott döntés az Országgyűlésre kötelező. Ezen alaptörvényi szabály kimondja: „Legalább kétszázezer választópolgár kezdeményezésére az Országgyűlés országos népszavazást rendel el. A köztársasági elnök, a Kormány vagy százezer választópolgár kezdeményezésére az

Knk.IV.37.504/2013/2.szám

Országgyűlés országos népszavazást rendelhet el. Az érvényes és eredményes népszavazáson hozott döntés az Országgyűlésre kötelező."

3. Az országos népszavazásra vonatkozó Nsztv. 13. § (1) bekezdése értelmében: „A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”, míg a népi kezdeményezésre irányadó 17. § szerint: „A népi kezdeményezésnek pontosan és egyértelműen tartalmaznia kell a megtárgyalásra javasolt kérdést.” Népi kezdeményezés során tehát megtárgyalásra javasolt kérdésről van szó.

Az Alkotmánybíróság országos népszavazási kezdeményezésre dolgozta ki az ún. egyértelműségi tesztet, azonban egyes döntéseiben az egyértelműség követelményeit az országos népi kezdeményezéssel kapcsolatban is érvényesítette. Ennek értelmében a feltett kérdésnek mind a választópolgári mind pedig a jogalkotói egyértelműség követelményének meg kell felelnie, azaz a választópolgárok számára a kérdésből világosan ki kell derülnie, hogy miről döntenek, a kérdésre „igen”-nel vagy „nem”-mel lehessen felelni, a jogalkotás irányába pedig irányadó, hogy az Országgyűlés a népszavazás eredménye alapján el tudja majd dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség és ha igen, milyen [lásd: 51/2001. (XI.29.) AB határozatot].

4. A Kúria megállapítja: jelen ügyben a feltenni kívánt kérdés nem arra irányul, amelyet az Nsztv. 1. § (1) bekezdése a népi kezdeményezés céljaként meghatároz - nevezetesen, hogy az Országgyűlés az adott kérdést tűzze napirendjére és tárgyalja meg - hanem megfogalmazásából eredően azt a látszatot kelti, hogy a választópolgárok az aláírásukkal népszavazást kezdeményeznek. Az a kérdés, mely szerint: „Egyetért-e Ön azzal, hogy a gyógyíthatatlan halálos betegségben szenvedő felnőtt korúak orvosi segítséggel vethessenek véget az életüknek?” azt sugallja, hogy az adott kérdést a választópolgárok fogják az Országgyűlésre kötelező módon eldönteni. Az OVB határozatban hitelesített kérdésből nem következik, hogy ebben az esetben az Országgyűlés által megtárgyalandó kérdésről van szó, a választópolgárok számára nem derül ki egyértelműen, hogy miről is döntenek. A népi kezdeményezésre feltett kérdés ezáltal alkalmas arra, hogy a választópolgárokat adott esetben félrevezesse. A választópolgárok számára megtévesztő kérdés az Nsztv. 17. §-ába ütközik. Az Országos Választási Bizottság korábbi gyakorlata is azt mutatja - mint ahogy az indítványozó arra helyesen hivatkozik - hogy a konkrét jogalkotásra és nem napirendre tűzésre irányuló népi kezdeményezés nem egyeztethető össze az Nsztv. 17.-ával, mivel az ilyen tartalmú kezdeményezés megfogalmazása a választópolgár számára azt a téves látszatot kelti, mintha az aláírásgyűjtés alkalmával népszavazási kezdeményezést támogatna [lásd: a 109/2011. (VII.12.) OVB határozatot].

5. A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy az OVB határozat ellentétes az Nsztv. 1. és 17. §-ával, ezért a Ve. 130. § (2) bekezdése alapján a Kúria az Országos Választási Bizottság határozatát megsemmisítette és az Országos Választási Bizottságot

Knk.IV.37.504/2013/2.szám

új eljárásra utasította.

Az új eljárásban az Országos Választási Bizottságnak figyelemmel kell lenni arra, hogy az adott kérdés ebben a megfogalmazásban nem bocsátható népi kezdeményezésre.

Mivel a Kúria az OVB határozatot az Nsztv. 1. és 17. §-ába ütközés miatt megsemmisítette, ezért az indítvány további elemeit érdemben már nem vizsgálta.

A Ve. 131. §-a folytán alkalmazandó Ve 130. § (2) bekezdése szerint a Kúria elrendelte végzésének a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2013. szeptember 3.

Dr. Kalas Tibor
a tanács elnöke

Dr. Balogh Zsolt
előadó bíró

Dr. Hörcherné
Dr. Marosi Ildikó
bíró